

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2833

יום שני י"ט שבט תשפ"ד
דף היומי בבלי: ב"ק פח | עמוד היומי: ברכות נד: | דף הכולל: ב"מ עא | קנין ירושלמי: תרומות כז
דף היומי בהלכה: ר"ב ז' - ח'.
מוסר: שם עולם - ומאד צריך האדם' עד פרק י'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער התשובה "כללו של דבר ישוב האדם" עד שער התורה "ועתה יש לי לכתוב"



כשיהודי חולה, השבת מתחננת שיהיה בריא, וסיפור נפלא שהיה בעת מסעו של ראש הישיבה מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל לארה"ב



לקט מיוחד על ענייני יום השבת

הרמב"ם (פרק ל' מהלכות שבת הלכה ב') מבאר כי קבלת השבת הראויה והמועדת, היא להכין הכל מבעוד מועד, ולשבת בשלוה וברוגע לקבל את השבת כקבלת פני מלך. כך מקבלים שבת, כך מוכיחים במעשים כי השבת יקרה לנו! לפיכך בכל הדורות חפצו יהודים להקדים לקבל פני שבת, אמנם, מעלה גדולה כהקדמת קבלת שבת אינה נקנית בקלות, אך הזוכים להקדמת קבלת השבת, זוכים לטעם נפלא, שלווה ונינוחות, וגם לסגולה הנכבדה שהקדמת קבלת השבת מביאה בכנפיה, שסייעה לרבים וטובים לזכות בישועה מיוחדת, גם מחוץ לגדרי הטבע! ואכן, פתיחת שערי הפרנסה בכל ימי השבוע תלויה בזמן קבלת השבת, כפי שפירשו את דברי חז"ל 'עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות' - אם יהודי מכניס שבת מוקדם ומאפשר לה לתפוס את מקומם של ימי החול, הוא זוכה לפתיחת שערי פרנסה ולא יצטרך לבריות. אחרי שעמדנו על חשיבות הקדמת קבלת השבת, אין עוד פלא כי היצר מרכז כוחות עוצמתיים במאבק שכנגד. הן יצר הוא, ותפקידו למנוע טוב מבעליו... אך אשרי הזוכה, אשריו ואשרי חלקו. כל מי שטעם טעם נפלא זה, אינו יכול להמתין עד לערב השבת הבאה. **וסיפור נפלא בעניין זה** - בעת מסעו של ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל לארה"ב, כאשר הופיע בהדרו בעיר לייקווד. תושבי העיר צבאו על דלתו, וביקשו לקבל עצה וברכה על מצוקותיהם

"זכור את יום השבת לקדשו" (כ, ז) - איתא בגמ' (שבת י"ב:), הנכנס לבקר את החולה בשבת ביציאתו אומר: "שבת היא מלזעוק, ורפואה קרובה לבא". נראה לציין דבר נפלא מה שמעתי מאבי מורי רבי חיים יעקב מנחם שוורץ זצ"ל, דהנה איתא (במד"ר פר' בראשית פר' י"א), תני ר"ש בן יוחאי, אמרה שבת לפני הקב"ה, רבש"ע, לכולן יש בן זוג, ליום ראשון יש בן זוג יום שני, וליום שלישי יש רביעי, ולחמישי יש יום שישי, ולי אין בן זוג, א"ל הקב"ה, כנסת ישראל היא בן זוגך, וכיון שעמדו ישראל לפני הר סיני, אמר להם הקב"ה, זכרו הדבר שאמרת לי שבת כנסת ישראל היא בן זוגך, היינו דיבור 'זכור את יום השבת לקדשו', רואים, שכן הזוג של עם ישראל זו השבת. לכן אם יהודי חולה, הולכת השבת לפני הקב"ה ובוכה ומתחננת איזה שותף נתת לי, שותף חולה, לכן הקב"ה מביא רפואה, וזה הכוונה בדרך אגדה "שבת היא מלזעוק", השבת הולכת לזעוק למה נתת לי שותף חולה, וזה מביא ישועה ורפואה (מעדני אשר).

"זכור את יום השבת לקדשו" (כ, ז) - הדיבור הרביעי בעשרת הדברות, מפרט בהרחבה את מצות השבת, אותה מתנה אהובה ששכנה בבית גנזיו של הקב"ה, והעניקה לעם ישראל. חז"ל לימדונו דעל האדם לצפות ולחכות ליום השבת בכל ימות השבוע, כמי שמצפה לקבל מתנה יקרת ערך הנמצאת בדרכה אליו.

על עצמם על אתר, וכבר באותה שבת רוב הציבור הקדימו לקבל את השבת. ההמשך מפתיע העיד רבי מלכאל קוטלר שליט"א (מראשי ישיבת לייקווד) אם בכל שבוע היו ה'הצלה' מוזנקים ל 60-70 קריאות בשבת אחת, באותה שבת לא נשמע שבר בגבולם, וכוחות ההצלה בטלו ממלאכתם השבת! כך, בשבת שהתקבלה בכבוד וביקר מוקדם מזמנה הקבוע, זכתה קהילה שלמה לראות את מימוש התפילה: 'וברצונך הניח לנו ה' אלוקינו, שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו!' כשנצטרף למקדמי השבת, גזירות יתבטלו, שפע ירד ופרנסה וחיים טובים לכולנו (פניני פר' שבוע). (מתוך גליונו של הרב חנניה צ'ולק יתרו תשפ"ג)

השונוות. עם התגברות זרם הבאים, הבחין הגראי"ל שטיינמן שבעצם הוא עד למסכת של אסונות ומקרים קשים שפגעו בעיר, ואכן רבני העיר אוששו את תחושתו, וביקשו לדעת על מה עשה ה' ככה לעיר גדולה לאלוקים, ומה אפשר לעשות להעביר את מידת הדין המתוחה.

במעמד קבלת פנים לכבודו שהפך לעצרת חיזוק והתעוררות, נשא דבריו ואמר: 'שבת היא מקור הברכה, והרי חז"ל הבטיחו שהשבת מביאה ברכה לעולם. התחילו נא לקבל שבת חצי שעה קודם, הכניסו את השבת לבתיכם חצי שעה קודם, ויחד עמה תבוא גם הברכה ולא תדעו עוד צער. בני הקהילה קיבלו זאת

כבר בהיותי בחור צעיר ב'ישיבה קטנה' נרשמתי לתוכניות 'דרשו' והשתתפתי בקביעות במבחנים שונים, כך נמשך הדבר עד נישואי



הרב משה בדיחי אחראי מוקד המבחנים בעיר הצפונית הצעירה 'חריש', על השיעור היומי
'משנה ברורה' ועל ההתחדשות שנעשתה במקום עם פתיחת תוכנית 'עמוד יומי'

כאחראי במקומו. הסכמתי מיד לקחת על עצמי את העול, ידעתי שהדבר כרוך לעיתים בטרדות שונות אך קיבלתי זאת על עצמי בשמחה רבה.

אלעזר גולדברג

העיר 'חריש' השוכנת צפונית לנתניה בואכה חדרה, נוסדה ואוכלסה אך לפני שנים ספורות וכבר הספיקה להפוך לעיר ואם בישראל עם אלפי תושבים שומרי מצוות ובני תורה הממיתים עצמם באוהלה של תורה. אך טבעי היה שגם בעיר זו יפתח מוקד מבחנים, מה שאכן התרחש לפני מספר שנים ובהצלחה גדולה. מי שמנצח על הפעילות במקום הוא האברך החשוב הרב משה בדיחי שליט"א. שוחחנו עמו ושמענו על הפעילות הברוכה שהיא כ'מגדלור' של קדושה לכל הסביבה.

מי הם הנבחנים בעיר כמו חריש, מה טווח הגילאים ובאיזה תוכניות נבחנים?

העיר חריש היא בעלת אוכלוסייה צעירה ברובה הגדול. רוב התושבים שומרי המצוות הינם בגילאי 20 עד 45 שנים. מטבע הדברים הם גם הנבחנים במסגרות 'דרשו' השונות.

בעקבות הגיל הצעיר של הנבחנים ושרובם בעלי משפחות עם ילדים קטנים שדרכם להתארח אצל ההורים מפעם לפעם, גם מספר הנבחנים במוקד שלנו אינו קבוע, מפני שבימי שישי רבים מהמשתתפים הקבועים נוסעים לערי מרכז הארץ בשעה מוקדמת, בפרט בחודשי החורף שהימים קצרים והשבת נכנסת בשעה מוקדמת. לכן הכמות נעה סביב עשרים נבחנים, לעיתים יש פחות ולפעמים יותר. כך למשל בחנוכה האחרון היו מעט מאוד נבחנים, מאחר שרוב האברכים פשוט לא היו בעיר ועשו את המבחן בעיר בה התארחו. אך באמת המספר לא משנה, כי כל נבחן הוא עולם מלא!

עד עתה נבחנו בעיקר במסגרת 'דף היומי בהלכה' ומעט על 'דף היומי בירושלמי' ועל 'דף היומי בבלי'.

לאחרונה הייתה אצלנו התעוררות גדולה ומחודשת. עם פתיחת תוכנית 'עמוד יומי' לפני מספר חודשים, נוסד אצלנו שיעור יומי קבוע מפי הרה"ג רבי זאב רוטנברג בשעה 21:30

מתי הכרת את ארגון 'דרשו' וכיצד הגעת לתפקידך הנוכחי כאחראי על מוקד המבחנים בעיר חריש?

כבר בהיותי בחור צעיר ב'ישיבה קטנה' נרשמתי לתוכניות 'דרשו' והשתתפתי בקביעות במבחנים שונים. כך נמשך הדבר עד נישואי. לפני כשנה וחצי עברתי להתגורר בחריש וכאשר הגיע זמן הבחינה בסוף החודש הבחנתי שישנם בעיר שני מוקדים הפעילים מזה מספר שנים, מוקד אחד של יום חמישי בערב והשני של יום שישי בבוקר. אני המשכתי להשתתף ולעשות את המבחנים במוקד של יום שישי. מלבד שני המוקדים שמתקיימים אצלנו, יש מוקד נוסף בעיר הפעיל במסגרת כולל אברכים, שם נבחנים אברכי הכולל ומעט מתושבי האזור.

מספר שבועות לאחר שקבעתי כאן את משכני פנה אלי האברך שהיה אחראי על המוקד של ערב שבת וסיפר לי שמסיבות שונות הוא לא יוכל להמשיך לנהל את המוקד ושאל אם ארצה לשמש

האברכים לומדים ומשננים את החומר במשך כל החודש, בשעות בין הסדרים. ביום המבחן מתכנסים כולם אל בית המדרש בו מתקיימים המבחנים, חוזרים חזרה אחרונה ולאחר מכן כל אחד נוטל את המבחנים עליהם מבקש להשיב ועושה אותם בשמחה. המקום שקט לגמרי ומוקדש כולו לנבחנים.

אני קיבלתי על עצמי לנהל את המקום למרות שהדבר מצריך אחריות לוודא שהמבחנים כולם מגיעים אלי בזמן, להכין את המקום למבחן, להמתין לאחרון הנבחנים ולקחת עמי את כלל המבחנים שעשו ולמסור להנהלת הארגון. את כל זאת אני עושה בשמחה רבה מאחר והדבר גורם לזיכוי הרבים והרי זו זכות גדולה גם עבורי!

בערב והדבר גרם להתעוררות גדולה וכאמור במבחנים האחרונים נבחנו בתוכנית זו קרוב לעשרה אברכים חדשים. ניכר שהשיעור החדש מהווה השראה לרבים להצטרף לתוכנית המוצלחת, במסגרתה לומדים כמות לא גבוהה של דפים במשך החודש, מה שמאפשר לשלב את לימוד החומר החודשי ללא קושי רב בשעות שבין הסדרים וכך להתחיל ולסיים את הש"ס בהתמדה ובקביעות יומיומית.

מה האוירה בקרב המשתתפים בתוכניות 'דרשו', כיצד ומתי מכינים את החומר ומה התפקיד שלך כמנצח על המלאכה?
האוירה טובה מאוד, הן בלימוד החומר והן בזמני המבחנים!

ראש הקהל חשב לעצמו למה לי לקחת בחור בינוני? הרי הבת שלי מוצלחת ומוכשרת, כסף לא חסר לי. אני יכול לקחת עילוי שבעילויים, למה לי להסתפק בבחור עם כישרון בינוני?



שיחה מיוחדת מהגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח דישיבת קמוניץ, על עמל זיגיעת התורה בשנים עברו - בפרסום ראשון

חומש עם רש"י. השיעור היה נמשך שעתיים, ולא הספקנו ללמוד יותר משני פסוקים בכל פעם. למה? כי בתוך שני הפסוקים הללו, הוא היה מכניס את כל הש"ס, את כל הילקוט שמעוני, שעתיים רצוף הוא היה מדבר על שני פסוקים. היה לי איתו סדר לימוד גם בטור וש"ע. איזו גאונות!

היום אנחנו בדור יתום. לומדים מעט מזעיר ממה שהיה אז. 'א שמעק טאבק' במסכת בבא קמא ועוד 'א שמעק טאבק' במסכת בבא מציעא, וחצי קמצוץ טבק במסכת קידושין. לומדים עשרה דפים בעיון ועוד 25 דפים בבקאות במשך 'זמן' שלם, ואולי אני אפילו מגזים, זה מדי הרבה 25 דף ללמוד ב'זמן' אחד...

סיפר לי הסבא רבי מרדכי יהושע קרויזר זצ"ל, שכשהוא רצה להשיא את בתו שהיתה מוצלחת מכל הבחינות וגם היתה נכדתו של רבי חיים מוולוז'ין, מצד אמה. הציעו לו את רבי אהרן קצנלנבוגן, שהיה אז כבן שבע עשרה.

הסבא היה תלמיד חכם מופלג, הוא היה אומר כל יום 12 שיעורים בבתי כנסת שונים בכל שעות היום, לפני הנץ, אחרי שחרית כותיקין לפנות ערב, בלילה, באמצע היום, היו לו שיעורים לרוב.

אבל הוא לא סמך על עצמו, ורצה שאדם גדול יבחן עבורו את רבי אהרן קצנלנבוגן, כך הוא סיפר לי, לכן הוא שלח אותו להיבחן אצל רבי זלמן סנדר שפירא זצ"ל, מבני משפחתו. רבי זלמן סנדר היה גאון עצום, הוא היה לומד בחברותא עם רבי חיים בריסקער! במשך מספר ימים הוא בחן את רבי אהרן קצנלנבוגן, ולבסוף כתב מכתב לסבא שלי, שבו הוא מפרט את תוצאות הבחינה. אתם יכולים לקחת את הבחור הזה לחתן, הוא כתב, אני מעיד עליו שהוא יודע את כל השו"ע 'יורה דעה', עם כל הש"ך והט"ז ואת כל 'חושן משפט' עם הש"ך והט"ז והסמ"ע. בחור בן שבע עשרה שנה!!!

אחרי החתונה שלי, היה לנו סדר, אני ועוד כמה אברכים, למדנו עם רבי אהרן קצנלנבוגן. הרי הוא היה דוד של אשתי, אז יכולתי לבקש ממנו שילמד איתי...

מה למדנו? חומש רש"י. היום זאת בושא גדולה לבחור ישיבה או לאברך ללמוד חומש עם רש"י. בחור שכבר יודע ללמוד חידושי רעק"א, ילמד חומש עם רש"י? זה לא נעים, אבל אנחנו כן למדנו

ובמשך השנה הם חזרו על מסכת קידושין המונה 82 דף, עשר פעמים!!!

אז מה תגידו? זה הראש. להם היה ראש חזק ולנו אין כאלו כשרונות... זאת טעות! זה לא נכון! תדעו לכם, לכולכם יש ראשים טובים! לומר שאין לכם כשרונות זה רק תירוץ. הסיבה האמיתית היא שמונחים בעוד דברים. מתעניינים בעוד דברים, וזה מוציא את הראש מהתורה!

הבן שלי ר' יצחק זונדל, (הגאון רבי יצחק זונדל שטרן שליט"א מרבני קהילת הפרושים), למד אצל הגאון רבי נטע פריינד, בתלמוד תורה 'עץ חיים'. בכיתה האחרונה, לפני שעולים לישיבה קטנה. הם למדו אצלו מסכת קידושין, ועד היום, כך מעיד בני, הוא זוכר את מסכת קידושין טוב יותר מכל המסכתות האחרות

אבל רבי יהושע לייב, רוח אחרת היתה עמו. הוא אמר פשוט מאוד חזק על המשנה בפרקי אבות "כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר, וכל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני".

מה הפשט הפשוט? מי שלומד תורה למרות שאין לו יכולת כלכלית, הוא רעב ללחם ובכל זאת לומד ולומד, סופו שיהיה עשיר ולא יחסר לו דבר ויוכל ללמוד תורה בהרחבה, וכן להיפך חלילה.

המהרי"ל דיסקין הסביר את זה באופן נוסף, על כישרונות. מי שמקיים את התורה ועוסק בה מעוני, עם כישרונות חלשים, הוא עני בכישרונות. יש לו ראש חלש, ובכל זאת הוא עוסק בתורה, סופו לקיימה מעושר. הוא יהיה עם כישרונות ברוכים, עם זיכרון נפלא והבנה מעמיקה ומיוחדת במינה. וכין להיפך...

שמע ראש הקהל לעצתו ועשה את השידוך. ואכן, האברך הצעיר עלה ונתעלה והיה לאחד מגדולי הדור, הלא הוא רבי יוסף זונדל מאיישישוק, שכתב חיבורים מופלאים ונרחבים על כל ארבעת חלקי ה'שולחן ערוך', 'גנזי חיים' על אורח חיים, 'אולם המשפט' על חושן משפט, 'חדרי דעה' על יורה דעה ו'חוקי העזרה' על אבן העזר. הוא היה נערץ על כל גדולי דורו, והחפץ חיים היה נוסע אליו, מראדין הסמוכה לאיישישוק, כדי לדבר איתו בלימוד ולהתייעץ עמו בנושאים שונים. (החפץ חיים גם ביקש ממנו הסכמה לספרו 'ליקוטי הלכות').

הוא היה בינוני! כישרון חלש... אבל הוא התייגע בתורה, והיה לאחד מגדולי הדור.

לא פעם מגיע אלי בחור ואומר לי "המשגיח, יש לי כישרונות חלשים", ואני אומר לו "אולי אתה צודק, אולי באמת אין לך כישרון חזק, אבל מי מונע ממך להיות מתמיד? מי מונע ממך להתייגע בתורה. גם זה תלוי בכישרונות שלך? לא! זה תלוי אך ורק בבחירה האישית שלך. צריכים לקבל קבלה, ללמוד שלושה סדרים מלאים, אני לא מבקש יותר משלושה סדרים, אבל שזה יהיה העיקר. מה זה משנה מה נותנים לאכול בחדר אוכל בארוחת הצהרים? מה זה משנה מה מדברים החברים? התורה צריכה להיות העיקר. בחור ישיבה צריך שתהיה לו בושה פנימית כשהוא מדבר דברים בטלים! כך צומחים להיות גדול בתורה.

(חלק ממאמר נרחב שיפיע אי"ה בגליון 'לקראת שבת')

שבש"ס. למה? כי את זה הוא למד אצל רבי נטע, שלימד אותם בעיון גדול, ובמשך השנה הם חזרו על מסכת קידושין המונה 82 דף, עשר פעמים!!!

(אגב אורחא, דעו לכם שרבי נטע הוא מגדולי ירושלים. הוא מסתובב כאן ברחוב, אנשים לא יודעים בכלל, חושבים שהוא סתם עוד מיישהו שמסתובב ברחוב, הוא מגדולי ירושלים! נדמה לי שרהגרא"ז מלצר מצטט אותו בספרו, עוד כשהיה אברך צעיר החידושים שלו היו ראויים להיכתב בספרו של הגרא"ז מלצר!) הם חזרו על מסכת קידושין עשר פעמים בשנה אחת, זה נכנס להם לראש, כמונח בקופסא! פעם, בחור שלמד בישיבה לא עניין אותו מה שקורה ברחוב. לא עניין אותו מה הנייעס של המדינה. את מי זה מעניין? כן מדינה לא מדינה, מה זה נוגע אליי???



בין ההצעות שהגיעו אליו היה גם בחור אחד שהיה מתמיד עצום

בתקופת כהונתו של המהרי"ל דיסקין כרבה של בריסק, היה שם 'ראש הקהל', יהודי עשיר מאוד ובעל יכולת, שהיתה לו בת כלילת המעלות. הוא חיפש עבודה חתן תלמיד חכם, והציעו לו כמה וכמה תלמידי חכמים מופלגים.

בין ההצעות שהגיעו אליו היה גם בחור אחד שהיה מתמיד עצום, לא היה לו בעולמו שום דבר מלבד עסק התורה. דא עקא, הבחור הזה לא היה מהמוכשרים ביותר. יודעו ומכריו הגדירו אותו כ'בינוני' בכישרונות.

ראש הקהל חשב לעצמו למה לי לקחת בחור בינוני? הרי הבת שלי מוצלחת ומוכשרת, כסף לא חסר לי. אני יכול לקחת עילוי שבעילויים, למה לי להסתפק בבחור עם כישרון בינוני?

אבל בלי לשאול את הרב לא מקבלים כאלו החלטות. הוא ניגש אל המהרי"ל דיסקין ושאל את פיו. האם להתייחס לכזאת הצעת שידוך, או שעדיף לדחות אותה בנימוס ולהמתין שתבוא הצעה טובה יותר.

אמר לו רבי יהושע לייב, שזה נשמע שידוך מצויין. הוא ממליץ בחום, כדאי לעשות את השידוך הזה.

הקשה ראש הקהל, ילמדנו רבינו, הרי כתוב שצריכים לקחת תלמיד חכם כחתן, ואני יכול לקחת תלמיד חכם גדול יותר, למה לי להסתפק בבינוני?

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת



היה אדם בשם ג'יימס פיקס שכתב ספר בנושא ה'ג'וגינג' (ריצה קלה). בו הסביר כיצד צורת ההתעמלות הזו מאריכה את היי האדם. זה מה שהוא אמר ומה היה סופו?



הגאון רבי אביגדור מילר זצ"ל על הדרך להצליח בבטחון בהקב"ה ומהי חובת ההשתדלות

הידיים? יש גם 'מעשה' שעושים עם הראש".

לא ניגע לריק

אז כמה בדיוק צריכים להשתדל - מה לעשות ומה לא - את זה רק ה' יודע. אולם מה צריך לחשוב - את זה אנחנו כן יודעים. בכל הנוגע למחשבה, לדעת הנכונה שעלינו לאחוז בה, אין כל שאלה כמה כן לעשות וכמה לא לעשות - הכל זה רק הקב"ה. כשיש צורך להשתדל לפרנסה, תעשו השתדלות, ותעשו זאת בחריצות - אחרת. אינכם מקיימים את החלק שלכם בעסקה. כמו כן, תחסכו כסף כדי לקנות בית וכדי לחתן את הילדים, תתקינו סורגים בכל החלונות, וכך תשמרו על בריאותכם. כל מה שצריך לעשות - תעשו. אבל בד בבד, מידת הבטחון דורשת מאיתנו להרגיש שהקב"ה הוא זה שזן אותנו; הוא זה שעומד מאחורי כל הצלחה עסקית. את צ'ק המשכורת וכן את הבריאות האיתנה - אנחנו זוקפים אליו.

זה לא קל - "אבל הרי הלכתי ללמוד מקצוע. למדתי להיות איש מחשבים, ואני עובד קשה כל השבוע. ברור שמגיע לי תשלום". אולם עלינו להבין שהכל זה כלום. אפס! הכל אפס! הקב"ה הוא זה שנותן לך הכל.

בין אם הרווחת את כספך במניות, בעבודה מאומצת. או שמא המצאת איזה פטנט מוצלח - מדובר בתעתוע שווא. לא משנה כמה מאמץ השקעת בעבודתך, כשאתה חוזר הביתה בסוף השבוע עם צ'ק המשכורת ביד, הקב"ה הוא זה שנתן לך את הצ'ק הזה, לא הבוס.

חסידי בכל מעשיו

בכך הופכים החיים לניסיון אחד גדול. מנסים אותנו ובוחנים אותנו, ואנחנו עושים את כל הפעולות, ולכן אנחנו "עושים את זה בעצמנו", אבל עלינו לדעת שלמעשה איננו עושים שום דבר. הכל הוא אך ורק מהשי"ת!

וכעת אנחנו חוזרים לדבריו מלאי החכמה של רבינו החובות הלבבות: "כדי להתמיד הטובה - אל יבטח בה", כי אם בוטחים באמצעי כלשהו, בטחון זה עלול להיות הסיבה לכך שהאמצעי יילקח מאיתנו.

מה הסברא בכך? האם זהו עונש? לא. יש כלל ש"כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד" - הקב"ה הוא "חֶסֶד בְּכָל מַעֲשָׂיו".

יש אנשים, שכאשר הם שומעים את המילה 'בטחון', מיד רוצים לדעת: "האם עלי להשתדל בשיעור הזה או הזה? האם במצב פלוני אני עושה מעט מדי השתדלות? או שמא עלי לבטוח יותר?" תמיד מתנהל אצלם דיון פנימי: "האם אני צריך להשתדל, לעשות, או שמא לא?"

והנה, אם אני הייתי מסוגל לענות על השאלות הללו, לא הייתי יושב כאן. הייתי פותח משרד בשדרה והופך למיליונר, כי במרוצת השנים, נשאלתי שאלות כאלו על ידי כל כך הרבה אנשים. אני מקבל כל הזמן שיחות טלפון עם שאלות כאלו. אתם יודעים מה אני עונה להם? שבלתי אפשרי לדעת.

זהו נושא לא פשוט בכלל; תמיד הוא מורכב, כי זהו אחד מהניסיונות הגדולים של החיים. אף אחד אינו יודע - וזה חלק מהניסיון. ואף על פי כן, מצופה מאיתנו לעמוד ולעשות את המקסימום כדי לבחור בדרך הנכונה. יהודי שעובד על בטחון בה', ימצא את הדרך הנכונה בחייו. הוא יעשה שימוש בחכמה המובנית שבו, ויקבל החלטות נכונות, כפי מיטב יכולתו. יתכן ומדי פעם הוא גם יטעה, אבל הוא עובד את ה'; הוא עושה כמיטב יכולתו.

הקיום האמיתי של מצוות הבטחון תלוי בראש ובראשונה לא על מה שנעשה אלא על מה שנחשוב.

אולם למרות שאין ספק שבמובנים מסוימים, קיים שינוי בדרכי הנהגתו של בעל הבטחון - מבחינות מסוימות, בעל הבטחון נוהג אחרת ממי שאינו בעל בטחון - אולם לא זהו הנושא שלנו בשיחה זו. כרגע אנחנו לומדים חובות הלבבות, כלומר לא חובות האיברים אלא חובותיו של השכל. וחשוב שנדע שכל החלטה שנקבל - "האם עלי לעשות את ההשתדלות הזו או לא?" - הקיום האמיתי של מצוות הבטחון תלוי בראש ובראשונה לא על מה שנעשה אלא על מה שנחשוב.

פעם ניגש תלמיד אחד אל הסבא מסלבודקה זיע"א ושאל אותו כך: "מדוע כל השמועסען (השיחות) של הרב'ה אינם למעיישה? אין בהם שום דבר מעשי.

הרב'ה מדבר רק על מחשבות ורעיונות".

מה ענה לו הסבא? "איני מבין. הכל למעיישה. כל מה שאני מדבר הוא למעיישה".

עד כאן תוכן השיחה שהתנהלה בין הסבא זצ"ל לבין אותו תלמיד, כפי שהיא סופרה על ידי התלמיד. אולם מי שחזר בפני על הסיפור הוסיף לו פרשנות: כי מי אמר ש'מעשה' עושים רק עם

אבל הוא מאושר. הוא רואה זאת כהצלחה, מכיוון שהגידול הוסר. גם הקב"ה ביצע ניתוח והסיר מהאיש את העסק, שהיה גידול מסוכן שגרם לו לשכוח את ה'. אכן, אם הוא היה בוטח בה', העסק לא היה מסוכן עבורו, ולא היה צורך להסירו ממנו.

עקרון לחיים

הו, כעת הוא חי חיי הצלחה! הרופא הגדול הסיר ממנו את הגידול של "ומן ה' יסור לבו" (שם). מי שבוטח באמצעי, שכלו כבר אינו בוטח בה', וזהו ה'קוץ' הגדול מכולם, כי בזה הוא מאבד את אחת מהתכליות המרכזיות של החיים, שהיא, ללמוד לבוא לכלל הכרה ברורה בקב"ה. כולנו באנו לעולם הזה כדי ללמוד כיצד להכיר בה בהכרה מוחשית, וכאשר אנחנו שמים את מבטחנו במשהו אחר, הכרה זו נגזלת מאיתנו.

זהו אחד העקרונות הגדולים בנוגע לדרכי הנהגתו יתברך עם ברואי. הוא רוצה ללמד אותנו את הלימוד החשוב הזה, כי הצלחה או כשלון בהשגת הדעת הזו, היא זו שתביא את ההצלחה או הכשלון לחיי האדם בכללותם.

ולכן התפקיד שלנו הוא ליישם את הדעה הזו בכל תחום מתחומי החיים.

כשנוטלים תרופה. כשמבקרים אצל הרופא הטוב ביותר, אסור לנו לבטוח בשום דבר מלבד השי"ת. טעות גדולה היא לחשוב שהתרופה היא זו שתביא לנו מזור. כמובן שעלינו לקחת את התרופה, שהרי התורה מחייבת אותנו לעסוק בדרכי הרפואה הטבעיים, וכמו שכתוב "וְרַפְאֵא יִרְפְּא", אבל כשלוקחים את התרופה, יש לומר כך - ואם אי אפשר לומר, אז יש לחשוב כך: "יהי רצון מלפניך שיהא עסק זה לי לרפואה", כי הקב"ה הוא זה שמרפא אותנו.

סופו של אבי הג'וגינג'

כמו כן, אסור לסמוך על ההתעמלות לצורכי בריאות. לעשות התעמלות - בוודאי שצריך! אני ממליץ על הליכה. אבל אסור לבטוח בזה! יש אנשים שיש להם בטחון בדברים הלא-נכונים. היה אדם בשם ג'יימס פיקס שכתב ספר בנושא ה'ג'וגינג' (ריצה קלה). בו הסביר כיצד צורת ההתעמלות הזו מאריכה את חיי האדם. אם תעסוק ב'ג'וגינג' במשך כך וכך זמן בכל יום. הדבר יחזק את ליבך, וגם בגיל שיבה יהיה לך לב חזק. זה מה שהוא אמר ומה היה סופו? הוא מת בגיל חמישים ושנים - בעיצומה של ריצת 'ג'וגינג'... אותו לב שעליו הוא סמך, הפנה אליו עורף. היה אדם שהקפיד תמיד לשאת עמך אקדח לצורך הגנה עצמית; עד שלילה אחד הוא חלם חלום בלהות. שגרם לו לשלוף את אקדחו ולירות בעצמו. אמצעי ההגנה שלו - הוא זה שהרג אותו.

איני אומר שאיננו צריכים לשמור על עצמנו. בוודאי שצריך לעשות את כל הפעולות הנחוצות. אבל אסור לנו לייחס את הצלחתנו לפעולות אלו. מה שנעשה - וצריכים לעשות - עלינו

והנה, אין כל ספק שאדם שמאבד את הטובה שהיתה לו, מדובר בצרה עבורו. בוודאי שכן. אולם להעביר את הבטחון מה' לאמצעי אחר - זוהי צרה גדולה בהרבה! זו צרה הרבה יותר גדולה! ולפעמים התיקון של הצרה הגדולה הזו מגיע על ידי צרה קטנה יותר - הוי אומר, הסרת האמצעי.

הקב"ה חפץ להוציא את ה'קוץ' התקוע בשכלנו

בדיוק כמו אדם שניגש לרופא עקב קוץ שנתקע מתחת לציפורנו - ומה עושה הרופא טוב-הלב? הוא תופס את ידו של הפצינט ואוחז בה בחוזקה, ואז הוא נוטל לידי מלקחיים ומתחיל למשוך ולסובב. הרופא היקר מכאיב לאיש הזה כפי שאיש לא עשה מעולם, אולם זוהי הדרך היחידה להוציא את הקוץ מהאצבע.

כן הוא הדבר בענייננו - הקב"ה חפץ להוציא את ה'קוץ' התקוע בשכלנו, ולעתים זה חייב להעשות בצורה כואבת. ומהו אחד הקוצים המכאיבים ביותר שתקועים בשכלנו? ההרגשה, הדעה, האמונה, שכל מה שאנחנו משיגים, כל קנין שאנחנו קונים - האמצעי הוא זה שעזר לנו.

זוהי המחשבה הרעילה שמשתחלת אל כל הצלחה שאליה האדם מגיע. כאשר אדם זוכה לאושר, בטחון, הנאה, כבוד או פרנסה על ידי אמצעי מסוים. קל מאוד ליפול ברשת הזו של ייחוס ההצלחה לאותו אמצעי.

ה'חכמולוג'

ניקה לדוגמא עובד מפעל או איש עסקים מוצלח. יש לו ראש טוב או ידים יעילות או מה שזה לא יהיה, שגרם לו - לפי הבנתו - לקבל קידום כלשהו או להצליח בדרך כזו או אחרת. הוא משלם את השכירות בזמן, וכך גם את שכר הלימוד במוסדות שבהם לומדים ילדיו. הוא סיפור הצלחה! כמו שכתוב "חֲכָם

בְּעֵינָיו אֵישׁ עֹשֶׂיר" (משלי כח, יא). הוא רואה את עצמו כחכם, אחרת- כיצד הוא הצליח? "הייתי עובד חרוץ. עבדתי קשה. הייתי איש עסקים טוב. יש לי חוש ריח להשקעות טובות"

"הו", אומר הקב"ה, "אתה משאיר אותי מחוץ לתמונה".

ואז הקב"ה חס על האיש הזה, והוא מבקש להציל אותו מ'הצלחתו' המסוכנת. ה' ברחמיו מבצע ניתוח. ומסיר מהאדם את עושרו. זהו חסד גדול עבור האדם, כי כעת, בעודו מנסה ללא הצלחה למצוא עבודה חדשה - הוא עובר ממקום עבודה אחד למשנהו, ובכל מקום משיבים את פניו ריקם, חרף הרזומה המכובד שלו; הוא לומד כעת לקח חשוב, ש"אָרוּר הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בְּאָדָם וְשֵׁם בְּשֵׁר זָרְעוֹ" (ירמיהו יז, ה).

אדם שמעביר את בטחונו מהקב"ה לעסק שלו, ואז העסק שלו פושט את הרגל - אזי גם אם כעת הוא נותר חסר כל - עליו לשמוח. זהו הדבר הטוב ביותר עבורו - הוא עבר ניתוח. הוא דומה לאדם שבגופו קינן גידול מסוכן, וכעת הוא יוצא מבית החולים - פחות הגידול. נכון שבנוסף לגידול \$10,000 גם הם פחתו ממנו,

ביותר. אינה שלו - אלא של הקב"ה. הוא אינו סומך על משפחה, על העבודה, או על הידים הטובות שלו: הוא לא סומך על תלושי המזון, על דמי אבטלה, או על הדוד העשיר. לא! בכל מה שהוא מתעסק, במשך כל היום כולו, הוא מזכיר לעצמו ללא הרף שהכל תעתוע. זה רק אתה, הריבונו של עולם! רק אתה! כל היום. זו הדרך שבה יוכלו כל איש ואשה להפוך ל'בעל הבטחון' של החובות הלבבות.

(תורת אביגדור' פר' בא תשפ"ד)

לעשות כל מה שנחוץ כדי לשמר את בריאותנו, לשמר את הרכוש שלנו, להצליח בכל תחום - בבית ומחוצה לו; למרות זאת, עלינו להיות ערים לסכנה, ולזכור תמיד שהדרך לשמור על בטיחותנו והצלחתנו היא בכך שנשים את מבטחנו אך ורק בהש"ת.

ככל שהאדם מזכיר לעצמו את העניין הזה במשך היום - וזה אף פעם לא יותר מדי - כך יצליח יותר ויותר. הוא נוהג בדיוק כמו כולם: הוא עובד, מבשל, אוכל, עושה והולך, אבל הוא מזכיר לעצמו שוב ושוב שכל הצלחה, מהמורכבת ביותר ועד הפשוטה

עלה רבי משה אל מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל וטען שכל החיים חיכה לעת הזו שיוכל לחזור אל הגמרא האהובה עליו



בדרכי התורה ועבודת ד' של הגה"צ רבי משה טורק זצ"ל

הצהרים לומדים שוב בחברותא בכלל 'חזון איש', שם למדו במסגרת יום שלם לפני שנעשו מורים, כנזכר לעיל.

[אגב, אותו רבי ישראל זלושינסקי היה תלמיד-חכם מופלג, ולמד במשך שבע שנים בחברותא עם מרן ה'סטייפלער' זצ"ל מידי יום ביומו. הוא בענוותנותו גרס שה'סטייפלער' בחר דווקא בו לחברותא מחמת שהיה בעל קול גבוה והיתה מכך תועלת ל'סטייפלער' שהיה כבד שמיעה].

בשעות הערב השתתף בקביעות בשיעוריו הנודעים בחיותם, ערבותם ומתיקותם של הגאון רבי משה מרדכי הלוי שולזינגר זצ"ל, בעל 'משמר הלוי', בבית מדרש 'ירחי כלה' בפאתי גבעת ישיבת פוניבז'. ההקפדה שלו להשתתף בשיעורים היתה איתנה. גם כאשר התחייב להשתתף בשמחה, היה הולך רק בתום השיעור. בימי בין-הזמנים של חודש אב, כשהיה נוסע לתקופת מנוחה בקרית צאנז בנתניה, ניגש תמיד להיפרד מרבי משה מרדכי, כמנהג דרך-ארץ של תלמיד ברבו, ומודיעו כי בשבועיים הקרובים לא יוכל להשתתף בשיעורו.

היה נהנה מאד מהשיעורים שהתאפיינו בחיות ובמתקנות מיוחדת, ואמר כי הם ממלאים את המצברים שלו.

בחודש אדר תשס"ה, השמיע רבי משה בפני צעירי צאן קדשים באחד מתלמודי-התורה בבני ברק דברים נרגשים על זכותו לסיים את הש"ס לאחר עוד שבע שנים של לימוד. תיאר בפניהם את שמחת-חייו. שמחה שאין כמותה, שאין דבר השווה לה. והעיד על עצמו שלא הפסיד אף שיעור, כולל בלילות 'כל נדרי', למעט השיעור בליל יום-הכיפורים של אותה שנה, שלא עמדו לו כוחותיו לרדת מהישיבה.

ימי שישי ושבת נוצלו על-ידו קודש לד'. משך שנים ארוכות היתה לו קביעות מידי יום שישי אחר-הצהרים ללימוד עם גיסו

כל ימיו של רבי משה טורק זצ"ל, היו חטיבה אחת של לימוד תורה ושל השתוקקות לאותו לימוד. גם כשעסק במלאכת החינוך לא הרפה מלימוד התורה בעיון ובשקידה וניצל את השעות הפנויות ללימוד התורה.

ככלל, לא היה אצלו מושג של בטלה. הילדים בבית לא ראו אותו אף פעם קורא עיתון או יושב בטל. רובא-דרובא של הזמנים שלא עסק בחינוך או בצדקה וחסד, נוצלו ללימוד התורה.

כשהחל לעסוק במלאכת החינוך סיכמה אתו אשתו הצדקנית ע"ה שלא יטול חלק בשליחת הילדים למוסדות הלימוד שלהם ויהיה פנוי ללמוד בבית הכנסת מוקדם בבוקר. כך נהג הרבה שנים. על-אף שעבד מאד קשה באותן שנים, היה קם מוקדם להשלים את חוק לימודו - הכנת השיעורים לכיתה או לימודים עצמאיים אחרים - ורק אחר כך פונה לתפילת שחרית. לפעמים היה נותר ללמוד בבית, ובני המשפחה סיפרו כי היה זה תענוג נפלא לקום בבוקר ולשמע את קול לימודו הערב והנעים של אביהם ממלא את הבית.

גם את הנסיעה הקבועה מבני ברק לתל-אביב ניצל ללימוד התורה. לא התעסק בענייני העולם ובחדשות-הבוקר. העיד ידיו רבי יצחק יחיאל לנג זצ"ל שנסע יחד עימו מידי יום במשך שנים רבות בקו 61 בשבע בבוקר, כי את כל הדרך העבירו ביניהם בדברי תורה. דיברו על הסוגיות הנלמדות או בענייני יראה ומוסר. על הארה שקיבל ברש"י או ברמב"ן בפרשה. לפעמים היה אומר תהילים בדרך.

בשנים שרבי משה שימש רק בשעות הבוקר כמחנך בכיתה ח' היתה לו קביעות לימוד בנסיעה באוטובוס בחזור לבני-ברק עם ידידו הטוב הרה"ג רבי ישראל זלושינסקי זצ"ל, ששימש אף הוא כמחנך ב'סודי התורה'. אחר-כך היו פונים כל אחד לביתו ואחר

זאב שוורץ זצ"ל, יהודי צדיק שהתפרנס מסוכנות ביטוח. יחד היו לומדים בחיות ובשמחה. בני הבית היו מתעוררים לקול ניגון לימוד הערב. רבי משה היה אומר, כי שעות הלימוד הללו בשבת לפנות בוקר הם תענוג צרוף שהוא ממתין לו כל השבוע... רגיל היה לצטט את האמרה המפורסמת בשם מרן ה'חזון איש' זצ"ל, שאם גוי היה יודע את התענוג הזה של לימוד בשבת לפנות בוקר היה מתגייר...

בשנת תשמ"ח, בהגיעו לגיל שבעים, יצא לגמלאות וחזר ללמוד כאברך צעיר, במרץ ובשקידה. בתחילה פנה אליו הגאון רבי אברהם כהנמן זצ"ל, נשיא ישיבת פוניבז', באמצעות שלוחו, שיבוא לשמש כמנהל הסמינר באשדוד. היה זה בתקופה שלרבי משה נותרו חובות מנישואי הילדים. עלה אל מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל לשאול אם רשאי הוא לא לקחת את העבודה - למרות העזובה הרבה הקיימת בתחום החינוך. הוא טען שכל החיים חיכה לעת הזו שיוכל לחזור אל הגמרא האהובה עליו. אם לא עכשיו, אימתי. הרב שך נתן לו רשות לפטור את עצמו.

מאז ישב ולמד בבקרים בשטיבל של חסידי גור ברחוב 'אור החיים'. היו לו שתיים או שלוש חברות וכל סדר יומו נבנה לפי אותן קביעות. אחר הצהרים המשיך ללמוד עם הרה"ג רבי ישראל זלושינסקי זצ"ל עד יומו האחרון של רבי ישראל.

למקורו רבי אריה פרייזלר אמר פעם ברגע של גילוי לב: "כל ימי חיכיתי מתי יגיע יום זה לידי שאוכל לחזור ללמוד. זה היה כמו קפיץ שהשתחרר. כאשר הגיעה העת, נמשכתי לזה".

סיפר רבי משה לנג, ששוחח עם הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל על אנשים שמתעלים בתורה כל ימיהם ללא הפסק למרות שעסקו גם בחינוך ובצרכי חסד. הביא לו רבי משה מרדכי את רבי משה טורק כדוגמא וכה אמר לו: "אני רואה הבדל ברמה ובאיכות בין השאלות שרבי משה שאל אותי כשהיה בן שבעים, לקושיות שהקשה כשהוא בן שמונים. הוא משקיע ומתעלה כל הזמן ומחמת כך גם בגיל שבעים ושמונים ניכר ההבדל גם בסוג השאלות..."

(מתוך הספר 'לדמותו של מחנך')

הרה"ג רבי שמואל פישהוף זצ"ל. היתה זו קביעות שלא ויתר עליה גם בערבי השבתות המאד-קצרים של החורף, והיה מזדרז להקדים את כל ההכנות כדי לא לבטל את הקביעות. בימי שישי שנסעו מחוץ לעיר או במקרים שלא היתה להם יכולת ללמוד מחמת אונס, קבעו שלכל הפחות בדרכו של מי-מהם למקווה, תימצא רבע שעה או עשרים דקות לקיים את הקביעות. היתה בו דאגה אמיתית מכך שבימי שישי חסרה תורה בעולם...

לימוד התורה בשבת קודש

ואם בחול כך בשבת לא כל שכן, עתותיו היו קודש ללימוד התורה בכל זמן ועת. הוזכר כבר, שבלייל שבת קודש לפני הסעודה, כאשר אשתו הצדקנית היתה עושה כדרכה את הסבב אצל האלמנות ושאר הנשים הנזקקות בבני-ברק, היה רבי משה לומד עם בנו רבי יעקב שליט"א חברותא בבית הכנסת של קהילת קרעטשניף ברחוב השל"ה. הבן תיאר: "הלימוד עם אבא זצ"ל היה מאד רציני. אני הייתי עייף מאד, אבל הוא היה מתיישב ללמוד ברצינות עד זמן הסעודה. היה לומד בדקדוק ובעיון כמו בחור ישיבה. בירר כל נקודה עד תומה מבלי להתעצל".

פעם הוא גילה לאחד הבנים, כי במשך שנים בכל שבוע כשהוא לומד את פרשת השבוע עם פירוש רש"י הוא מוסיף ללמוד מפרש אחר לפי סדר מסויים; שנה אחת עם פירוש הרמב"ן, שנה שניה עם פירוש ה'אור החיים' הקדוש. שנה שלישית עם פירוש המלבי"ם. שנה רביעית עם פירוש הנצי"ב. כך הוא יוצק חיות ורעננות מיוחדת ללימוד הפרשה.

הוא לא רצה ללכת לישון בלייל שבת לפני חצות, ולאחר שחזר מהשיעור, ובשנים המאוחרות יותר מלימוד ו'שבת אחים' בבית-הכנסת קרעטשניף הסמוך לביתו, היה קורא 'שיר השירים' בערב ובנעימות מיוחדת.

בשבת בבוקר היה רבי משה משכים-קום ללימוד התורה. ישב במטבח, שהיה החדר הפנוי היחיד, ולמד בשקידה גדולה לאור מנורת נפט. החברותא שלו היה יהודי יקר בשם רבי בנימין

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת: dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'.



בבא קמא דף פח

כיצד קיים הגאון רבי משה פיינשטיין בעצמו מצות 'ובערת הרע מקרבך'?

ובערת הרע מקרבך

ענוותנותו של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל הקרינה על כל רואיו, הוא סבר שניתן ללמוד מוסר מהצורה בה יהודי מתנהג, בבחינת 'ובערת הרע - מקרבך'. דהיינו, שמאופן הנהגתך ילמדו ממך אחרים כיצד להתנהג, ואז יהיה ובערת הרע. (מוסף שבת קודש)

לאחד ממקורביו אמר פעם מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל: ראה, יש הרבה מצוות בתורה, יש מצוות שזה בעד אחרים, כגון חסד וכדו', ויש מצוות שזה נגד אחרים כגון 'ובערת הרע מקרבך'. אני מייעץ לך, מצוה זו אל תחפש, מב' טעמים: א. על מצוה זו יש הרבה קופצים. ב. לא יימלט שלא יהי' מעורב בזה מידות רעות. תשאיר מצוה זו לאחרים.

(כאיל תערוג)

לפתוח את היום בטוב...



הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

מה מברכים על רסק פירות שמעורבות בו חתיכות פרי?



שתוארו וצורתו אינם ניכרים. ואם מעורבות בְּרֶסֶק חתיכות מהפרי - נחלקו הפוסקים, אם יברך על הפרי, והרסק נפטר בכך מברכה; או שיברך תחילה 'שהכל' על הרסק, ולאחר מכן יברך על הפרי. ואם ברסק עצמו ניכרים מעט תואר הפרי וצורתו - מברך על הרסק עצמו 'העץ' או 'האדמה', כפי המתאים לפרי זה. [שו"ע רב, ז, ומשנ"ב מ, מב, מג רמ"ד; בו"מ דרשו, 48 ו 51]

פרי שריסקוהו או שמיעכוהו באופן שתואר הפרי וצורתו אינם ניכרים כלל - ברכתו 'שהכל'. ובדיעבד, אם בירך 'העץ', או 'האדמה' - כפי הברכה המתאימה לפרי זה כשהוא בשלימותו - יצא ידי חובה; אולם, אם לא מקובל כלל לאכול פרי זה בצורה זו, יתכן שאף בדיעבד לא יצא ידי חובה. ומאידך, אם בדרך כלל נאכל פרי זה בצורה זו, יש לברך לכתחילה 'העץ' או 'האדמה', למרות

מה מברכים על 'פירה אינסטנט'?



צורה רגילה של תפוחי אדמה מעוכים, נחשב הדבר שהפרי שב לקדמותו, וברכתו 'האדמה'. ולביבות או פשטידה ('קוגל') העשויות מתפוחי אדמה: יש אומרים, שברכתן 'האדמה'; אך יש שהורה, שמאחר ונוצרה צורה מחודשת של תבשיל או מאפה - ברכתן 'שהכל', אלא אם כן ניכרות בתוכן חתיכות הפרי. [בו"מ דרשו רב, 45]

על פי הכללים האמורים לעיל, הורו פוסקי זמננו בנוגע לממַעַך תפוחי אדמה - המכונה 'פירה' - שאם מיעכוהו במועך ידני, ברכתו 'האדמה', אך אם ריסקוהו במעבד מזון ('בְּלִנְדֵר') עד שנעשה נוזלי, ברכתו 'שהכל'. ו'פירה אינסטנט', העשוי מאבקת תפוחי אדמה שמוסיפים לה מים - יש אומרים, שברכתו 'שהכל', כיון שבהיותו אבקה איבד הפרי את תוארו לחלוטין; ויש אומרים, שמאחר וכעת יש לו

בירכת 'העץ' על מיץ תפוזים - האם יצאת ידי חובה?



ויש מגדולי האחרונים שצידד, שאף מיץ של פרי או ירק שרובו עומד לאכילה, אך חלק ניכר ממנו עומד לסחיטה - וכגון לימון, תפוז ואשכולית - אם בירך עליו 'העץ' או 'האדמה', יצא ידי חובתו. וכמו כן, בפירות וביירות מסוימים, יתכן שאף לכתחילה יש לברך על המיץ 'העץ' או 'האדמה'. [שו"ע רב, ח, משנ"ב מה-מו, ושעה"צ נד; בו"מ דרשו, 55-57; וראה עוד שם]

כל מיצי הפירות והירקות - למעט יין, מיץ ענבים, ושמן זית - ברכתם 'שהכל', כיון שאינם נחשבים כחלק מהפרי. ואף הנוזל הנמצא בחלל הפרי - כגון הנוזל שבמלון - ברכתו 'שהכל', אך אם מברך על הפרי, אינו צריך לברך על הנוזל בנפרד. ואם בירך על המיץ 'העץ' או 'האדמה', לא יצא ידי חובתו; אולם, מיץ של פרי או ירק שרובו עומד לסחיטה ולא לאכילה - יתכן שאם בירך עליו 'העץ' ו'האדמה', יצא ידי חובתו.

* קליפה הנאכלת בדרך כלל ביחד עם הפרי, כגון קליפת תפוח ואגס - ברכתה 'העץ'; אם משום שהיא עצמה נחשבת כחלק מהפרי, ואם משום שכמעט תמיד דבוק בה מעט מהפרי.
* קליפות הדר מסוכרות, שמקורן בפירות שלא גודלו במיוחד לצורך ייצור הקליפות, יש לברך עליהן 'שהכל'. ומרקחת של קליפת אתרוג עם סוכר ודבש, נחלקו הפוסקים אם דינה ככל קליפות ההדר.
* מאכל חמוץ או מר שאינו ראוי לאכילה, אין לברך עליו. ואם הוא ראוי לאכילה בשעת הדחק, יש לברך עליו 'שהכל', ואף אם מדובר בפרי העץ.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

הסיפור של בני הגר"א בהקדמת ביאורו לשולחן ערוך: מדוע הכריח הגר"א את עצמו לאכול למרות שהקיא שוב ושוב?

ויש שכתבו בשם החזון איש, שאמר שאינו מאמין למעשה זה; ואכן, במשנה ברורה כותב בשם הבגדי ישע, שיתכן כי בענייני אכילה ושתיה, כאשר קיים חשש שיזיקוהו, אין חובה לציית לבעל הבית; (וראה בבגדי ישע שם, שהאריך בהטעמת הדברים).
[שו"ע קע, ה, ומשנ"ב יז; בו"מ דרשו, 18]

בהקדמתם לביאור הגר"א על השולחן ערוך, מספרים בני הגר"א, שפעם התארח אביהם בבית איש אחד, ומארוחו הפציר בו לאכול, ואכל והקיא בשל חולי בקיבתו, ושב ואכל והקיא מספר פעמים. ושאלו תלמידו מדוע עושה כן, והשיב, שהלא אמרו חכמינו ז"ל: "כל מה שאומר לך בעל הבית - עשה", ובכל מקום שנאמר 'עשה', אפילו מדרבנן, שיעורו הוא עד שתצא נפשו.



הנה ימים באים...
כי אם לנשמע
את דברי ה'...

קו השיעורים של 'דרשו'
***4992**
077-2222666

הדף היומי בהלכה

- רבי אריה זילברשטיין שליט"א
עובדים - עיתון הקמפיין-מרחב
תלמוד 2017
- רבי אפרים סגל שליט"א
עובדים-אידיש
תלמוד 2017
- רבי מרדכי שלמה פרינד שליט"א
אין שם
תלמוד 2017

הדף היומי בתלמוד ירושלמי

- רבי אליהו אורנשטיין שליט"א
עובדים
תלמוד 2017
- רבי שמואל בקר שליט"א
עובדים
תלמוד 2017
- רבי עמרם בינעט שליט"א
אין שם
תלמוד 2017

הדף היומי תלמוד בבלי

- רבי אפרים סגל שליט"א
עובדים - אידיש
תלמוד 2017
- רבי אליהו אורנשטיין שליט"א
עובדים - עיתון הקמפיין-מרחב
תלמוד 2017
- רבי מאיר שפרנר שליט"א
עובדים - עיתון מרחב
תלמוד 2017
- רבי אברהם פוקס שליט"א
בענין פוטטה על הדף היומי
תלמוד 2017

עמוד היומי תלמוד בבלי

- רבי מנחם דריימן שליט"א
עובדים
תלמוד 2017
- רבי עמרם בינעט שליט"א
אין שם
תלמוד 2017
- רבי יחיה לעטין שליט"א
אנוליס
תלמוד 2017
- רבי שלמה סטרו שליט"א
ספרות
תלמוד 2017
- רבי עובדיה טלום שליט"א
עובדים
תלמוד 2017

www.Dirshu.co.il

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה